

Budget 2026, plan 2027–2028

Hofors kommun

<i>Dokumenttyp</i> Budget	<i>Diarienummer</i> KS 2025-00019
<i>Beslutad av (dokumentägare)</i> Kommunfullmäktige	<i>Beslutsdatum och ev. paragraf</i> Klicka eller tryck här för att ange text.
<i>Dokumentansvarig</i> Kommunstyrelsens ordförande	<i>Senast reviderad (datum)</i> Klicka eller tryck här för att ange text.
<i>Gäller för</i> Samtliga nämnder och förvaltningen	<i>Giltig t.o.m. (datum eller tillsvidare)</i> 2026-12-31

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Syfte.....	1
Omfattning och avgränsningar.....	1
Vision för Budget 2026 och planperiod 2027–2028	2
Målområden.....	3
Kommunens målarbete	6
Kommunens budgetmodell	7
Politisk styrning och ledning.....	8
Kommunens organisation och prioriteringar under planperiod.....	9
Kommunstyrelsen.....	10
Socialnämnden	11
Barn- och utbildningsnämnden	11
Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd (VGS).....	12
Kommunfullmäktige.....	12
Koncernbolag	13
Ekonomi	13
Demografisk utveckling.....	14
God ekonomisk hushållning och ekonomiska mål under planperioden	15
Resultatkrav och återställning	16
Utdebitering, skatter och generella statsbidrag	16
Investeringar och lån.....	17
Prisuppräknig och interna förutsättningar	17
Känslighet	17
Ekonomiska tabeller	18
Resultatbudget.....	18
Balansbudget	19
Investeringsutrymme	19
Finansieringsbudget.....	20
Driftbudget nämnder och styrelse	20

Inledning

Budget-dokumentet är en del av Hofors kommuns styrning och ledning och ett viktigt verktyg för att förverkliga politisk inriktning, mål, beslut och fördelning av resurser. Kommunens budget ska ge en tydlighet för förvaltningen, för invånare, för företag och för andra intressenter om kommunens verksamhet och ekonomi under budgetår och planperiod.

Syfte

Syftet med det här dokumentet är att beskriva riktningen för verksamheten i Hofors kommun, kommunens mål under perioden och att fördela resurser för budgetåret 2026 och plan-åren 2027–2028. Dokumentet ska bidra till att medarbetare och förtroendevalda kan utföra sina uppdrag på rätt sätt genom att övergripande mål och prioriteringar för kommunens verksamhet tydliggörs.

Omfattning och avgränsningar

Det här dokumentet gäller i sin helhet för Hofors kommun. För kommunens bolag, gemensamma nämnder, förbund med mera gäller det i tillämpliga delar.

Vision för Budget 2026 och planperiod 2027–2028

Det här budget-dokumentet utgör kompassriktningen för både inriktningen av verksamheten i Hofors kommun samt för det ekonomiska handlingsutrymmet under kommande år. Vår blick är stadigt riktad mot framtiden, mot en kommun där tillgång till arbete är en självklarhet, där tryggheten är påtaglig i varje del av samhället och där vår förmåga att anpassa oss till en föränderlig värld är en styrka. Samtidigt som vi blickar framåt, gör vi det med en medvetenhet om vårt arv och ett ansvar för de beslut som format vår kommun. De prioriteringar vi gör idag bygger på de insatser som gjorts av tidigare generationer. Vi är stolta över det som åstadkommits, men vi är också skyldiga att lära av det förflutna. Genom att dra nytta av våra erfarenheter kan vi fatta klokare beslut och undvika fallgropar när vi nu skapar förutsättningar för en bättre framtid. Budgeten handlar därför inte bara om att fördela resurser för kommande år, utan också om att ta ansvar för den långsiktiga utvecklingen av Hofors kommun.

Hofors kommun står inför en ny planeringsperiod där vi tillsammans formar ett samhälle som är attraktivt, hållbart och anpassningsbart. Med utgångspunkt i vår gemensamma vision och i linje med FN:s Agenda 2030, har vi formulerat tydliga mål som ska vägleda vårt arbete under åren 2026–2030.

Vi strävar efter att erbjuda varierade boendemöjligheter som möter invånarnas olika behov, samtidigt som vi värnar om miljön genom hållbara byggmetoder och bevarandet av våra gröna områden. Genom att utveckla effektiva och framtidssäkrade kommunikationer, inklusive satsningar på hållbara transportalternativ och digital infrastruktur, förbättrar vi tillgängligheten och minskar vår klimatpåverkan. Ett dynamiskt näringsliv och en inkluderande utbildning är avgörande för vår kommuns utveckling. Genom att främja entreprenörskap, innovation och livslångt lärande skapar vi möjligheter för alla invånare att bidra till och dra nytta av samhällsutvecklingen. Vi lägger stor vikt vid en samhällsservice som garanterar likvärdiga och högkvalitativa tjänster för alla medborgare, med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för en jämlik folkhälsa. Genom att stärka den sociala sammanhållningen, öka delaktigheten och skapa en trygg och inkluderande fritid för alla invånare, bygger vi ett samhälle där jämlik folkhälsa och välmående är en självklarhet.

Slutligen, vi är fast beslutna att hushålla med våra resurser och bygga framtiden utifrån långsiktig hållbarhet. Våra gemensamma resurser ska användas så effektivt som möjligt med lägre påverkan på miljön, så att invånarna kan vara trygga i att de medel som förvaltas av kommunen används med största nytta.

Vi ser fram emot att, tillsammans med våra invånare, näringsliv och civilsamhälle, arbeta för att förverkliga dessa mål och skapa en hållbar framtid för Hofors kommun.

Målområden

Målarbetet i Hofors kommun tar sin utgångspunkt i Agenda 2030, i kommunens strategi "Hofors möter framtiden" samt i översiktsplanen.

Kommunens verksamhet ska inriktas på att förverkliga mål inom sex målområden (kommunmål) som beskrivs nedan. Målen ska utgöra en naturlig del av verksamheten på alla nivåer i kommunen.

Attraktivt, hållbart och anpassningsbart samhälle

Hofors kommun möjliggör för fler boendemöjligheter. Bostadsförsörjningen ska ta hänsyn till varierade boende-behov. Genom att använda hållbara byggmetoder, bevara och utveckla gröna områden samt främja inkluderande samhällsplanering, läggs grunden för en trygg livsmiljö och en jämlik folkhälsa.

Detta arbete bidrar direkt till Agenda 2030 mål 11 (Hållbara städer och samhällen), mål 13 (Bekämpa klimatförändringarna) och mål 15 (Skydda ekosystem och biologisk mångfald).

Effektiva och framtidssäkrade kommunikationer

Kommunens arbete ska främja kommunikationer som är både effektiva och anpassningsbara för framtidens behov. Genom att möjliggöra miljöstrategiskt utformade lösningar – exempelvis satsningar på hållbara transportalternativ, digitala innovationer och energieffektiv infrastruktur – minskar vi utsläppen och förbättrar tillgängligheten.

Detta stödjer innovation (Agenda 2030 mål 9), hållbar stadsutveckling (mål 11) samt klimatåtgärder (mål 13).

Stärkt näringsliv och inkluderande utbildning

Ett dynamiskt näringsliv och en kvalitativ, inkluderande utbildning är centrala för ekonomisk tillväxt och för social utveckling. Genom att satsa på entreprenörskap, innovation och livslångt lärande skapar vi möjligheter för alla invånare att bidra till och dra nytta av samhällsutvecklingen.

Detta arbete bidrar till jämställd tillgång till kunskap och arbete (Agenda 2030 mål 4, 8 och 10) samt stärker miljömedvetenheten.

Samhällsservice med fokus på jämlik folkhälsa

Kommunen satsar på en samhällsservice som garanterar likvärdiga och högkvalitativa tjänster för alla medborgare, med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för en jämlik folkhälsa. Genom utveckling av samt digitala tjänster i en flexibel modell möter vi både dagens och framtidens behov.

Detta arbete stöder Agenda 2030 mål 3 (Hälsa och välbefinnande) och mål 10 (Minska ojämlikheter).

Attraktiva fritid- och levnadsmöjligheter

Målet är att stärka den sociala sammanhållningen genom att arbeta aktivt mot segregation, öka delaktigheten och skapa en trygg, inkluderande och attraktiv fritid för alla invånare. I Hofors finns goda förutsättningar för ett meningsfullt, aktivt och innehållsrikt förenings- och kulturliv. Samverkan och sociala insatser bidrar till att bygga ett samhälle där jämlik folkhälsa och välmående är en självklarhet.

Detta främjar Agenda 2030 mål 3 (Hälsa och välbefinnande), mål 10 (Minska ojämlikheter) samt mål 11 (Hållbara städer och samhällen).

Hållbarhet över tid

I Hofors kommun hushållar vi med våra resurser. Vi tar vara på det vi har och bygger framtiden utifrån långsiktig hållbarhet. Kommunens verksamhet ska säkerställa att gemensamma resurser används så effektivt som möjligt med lägre påverkan på miljön. Invånare ska vara trygga i att de medel som förvaltas av kommunen används med största nytta.

Genom dessa mål arbetar vi tillsammans för att möta framtidens utmaningar på ett attraktivt, anpassningsbart och effektivt sätt, där både miljöstrategiskt arbete och en jämlik folkhälsa genomsyrar hela samhällets utveckling och bidrar till att förverkliga de relevanta Agenda 2030-målen.

Kommunens målarbete

Alla aktörer i Hofors kommun ska använda sig av målstyrning och vårt gemensamma ledningssystem. En tydlig och effektiv styrning ska sätta kommuninvånarna i fokus. Kommunens ledningssystem ska möjliggöra att vi arbetar åt samma håll och att vi genom ständiga förbättringar når bättre resultat. Med hjälp av tydliga mål och aktiviteter som följs upp och utvärderas löpande, på alla nivåer i Hofors kommun, styr vi mot våra gemensamma målområden.

- Styrelsemål/Nämndmål/Bolagsmål

Alla nämnder konkretiserar egna mål med utgångspunkt från kommunfullmäktiges Kommunövergripande målområden. Tidshorisonten är 1 – 3 år.

Mål anger riktningen och formuleras så att de besvarar frågan vad som ska uppnås, inte hur. Nämndernas mål ska formuleras så att förväntade effekter kan följas upp och utvärderas. Att målen ska vara uppföljningsbara innebär att de ska kunna brytas ned till olika aktiviteter som är mätbara.

- Aktivitet

Aktiviteter är konkreta och besvarar frågan hur ett mål ska uppnås och ge önskade effekter. Flera aktiviteter kan tillsammans göra att ett mål uppnås. Dessa kan fördelas med olika tidsbestämmdhet över ett verksamhetsår. Dessa ska vara enkla att avgöra om de har utförts eller ej. Aktiviteter är kopplade till ett speciellt nämndmål. Aktiviteter är inte det som görs dagligen utan är mer specifika ”projekt” för att uppnå målet.

- Mått

För varje mål i styrmodellen bör minst ett mått finnas. Syfte med mått är att möjliggöra en bedömning av i vilken grad målet har uppnåtts. För varje mått ska därför ett målvärde anges. Målvärdet kan utgå från tidigare årsutfall. För långsiktiga mål rekommenderas att målvärde anges för flera år framåt. Detta för att tydliggöra och tidsbestämma vad som ska uppnås respektive år. Mått kan spegla utvecklingen över tid vilket är intressant i en resultatanalys och ett förbättringsarbete.

Kommunens budgetmodell

Hofors kommun har sedan budgetår 2025 ny budgetmodell. Modellen är kommungemensam och framtagen av Sveriges kommuner och regioner (SKR).

SKR:s budgetmodell är framtagen i samarbete med alla kommuner som deltagit i SKR:s projekt "Budgetprocess med resursfördelning baserad på prislappar". Syftet med modellen är att ge de förtroendevalda och tjänsteorganisationen två stora fördelar jämfört med att göra en budget med en traditionell "Budget på Budget-metod":

1. En objektiv referenspunkt som baseras på de intäkter kommunen har till sitt förfogande och därmed ger förutsättningar för ekonomi i balans.
2. Transparens genom att alla beräkningar och underlag till den slutliga budgeten går att härleda.

Modellen består av i stort tre delar; förutsättningar, indata och prioriteringar. Med utgångspunkt i Hofors kommuns förutsättningar såsom befolkningsprognos, antaganden om pris och löneökningar och finansiella mål skapas grund för resursfördelning. Till modellens indata hör särskilt sådan data som SKR förser modellen med. Här kan nämnas uppgifter från räkenskapssammandrag som utgör grund för verksamhetens pris- och intäktslappar. Förenklat innebär det att förutsättningar för Hofors kommun och indata från hela kommun-Sverige möjliggör för modellen att uttrycka förväntad resursförbrukning i kommunens verksamhet. Modellen kan alltså sägas svara på frågan "Hur mycket resurser borde gå åt för en verksamhet med utgångspunkt i de egna förutsättningarna och andra kommuners resursförbrukning för samma verksamhet?" Svaret uttrycks i en förväntad pris- eller intäktslapp per kommuninvånare för varje verksamhetssort i kommunen.

Med pris- och intäktslappar som bas (och viss verksamhet som budgeteras med traditionell budget-på-budget) skapas ett prioriteringsutrymme genom att subtrahera summan av förväntade kostnader (s.k. teknisk ram) från förväntade intäkter från skatter och generella statsbidrag. Denna summa utgör budgetens **prioriteringsutrymme**. Budgetmodellens prioriteringsutrymme för planperioden återfinns i tabellen nedan.

År	Prioriteringsutrymme
2026	48,0 mnkr
2027	46,1 mnkr
2028	46,4 mnkr

Politisk styrning och ledning

Kommunens högsta beslutande organ är Kommunfullmäktige. Fullmäktiges ledamöter väljs av medborgarna i kommunvalet som sker samtidigt med riksdags- och landstingsvalen vart 4:e år. Platserna i kommunfullmäktige, mandaten, fördelas proportionellt efter antalet röster varje politiskt parti får i kommunvalet. Kommunfullmäktige utser ledamöter och ersättare i kommunens nämnder, styrelser och bolagsstyrelser, de utser även revisorer och revisorsersättare.

Kommunstyrelsen bereder de ärenden som avgörs av kommunfullmäktige. Besluten verkställs sedan av kommunens nämnder.

Den politiska organisationen består av tre egna nämnder, kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden. Kommunen ingår i flertalet gemensamma nämnder där vi samarbetar med närliggande kommuner samt region Gävleborg. I de gemensamma nämnderna ingår Sandviken, Hofors och Ockelbo.

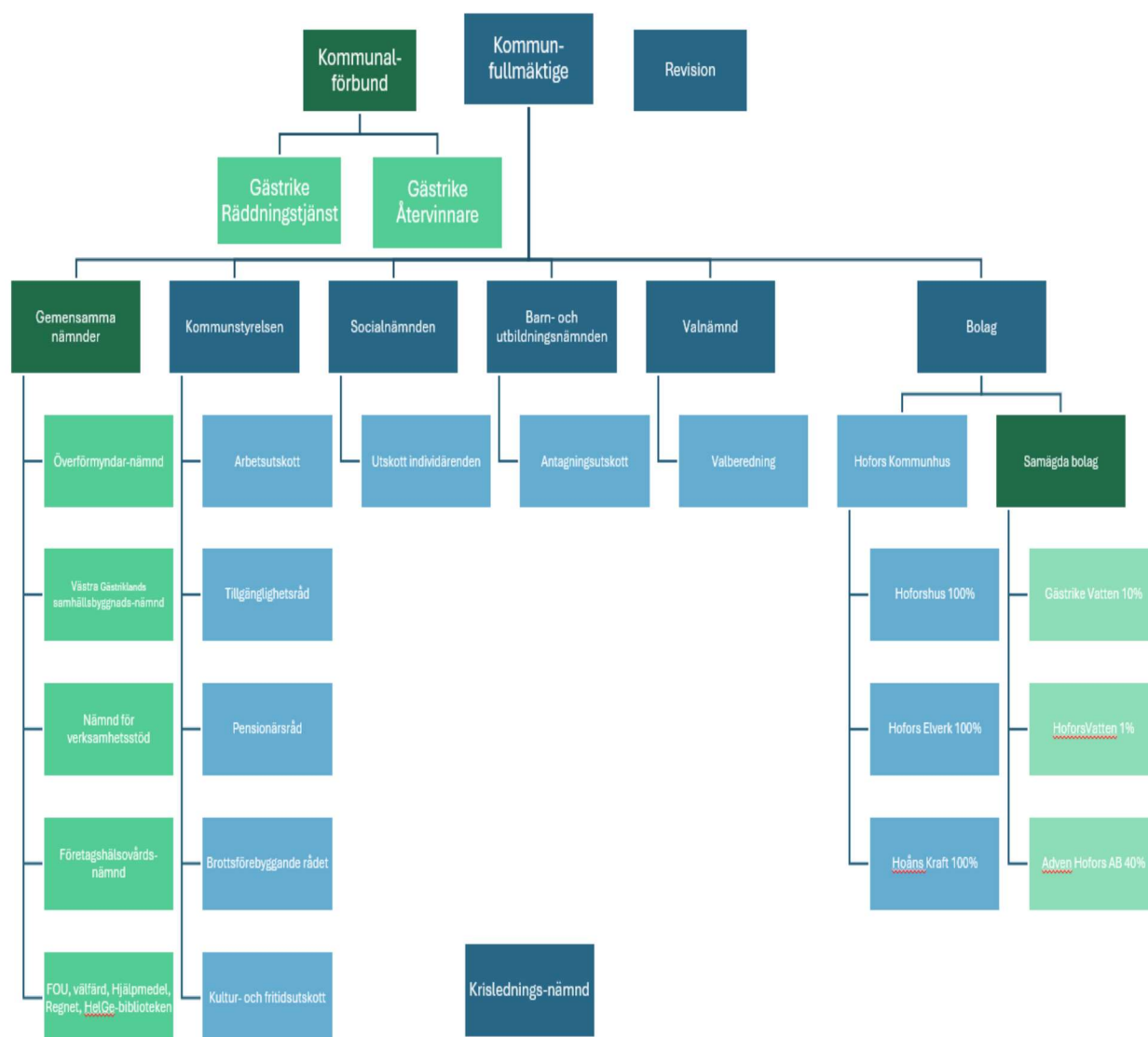
Under 2022 genomfördes kommunalval. Nya ledamöter har valts inom kommunens nämnder. Den politiska ledningen är en koalition mellan Socialdemokraterna, Liberalerna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna. Mandatperioden för kommunfullmäktige började den 10 oktober 2022 och nämndernas mandatperiod startades den första januari 2023.

I tabellen nedan visas mandatfördelning för Hofors kommun under nuvarande mandatperiod (2023–2026). Totalt är 31 mandat fördelade på åtta partier.

Parti	Mandat
Arbetarpartiet - Socialdemokraterna	10
Sverigedemokraterna	5
Hoforspartiet	4
Moderata samlingspartiet	4
Vänsterpartiet	3
Liberalerna	2
Centerpartiet	2
Kristdemokraterna	1
Summa	31

Kommunens organisation och prioriteringar under planperiod

Organisationen i Hofors kommun bygger på en tydlig rollfördelning mellan politiker och verksamheter. Nämnderna har budgetansvar inom sitt verksamhetsområde och får tjänstemannastöd av respektive verksamhet.

Den kommunala verksamheten bedrivs i första hand inom egen utförd verksamhet i Kommunstyrelsen, Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt därtill i gemensamma nämnder för överförmyndande, samhällsbyggnad, verksamhetsstöd, företagshälsovård och FOU med flera.

Nedan beskrivs ett urval av förvaltningens uppdrag samt de särskilda politiska prioriteringar som utöver ekonomisk, teknisk ram tillförs för respektive nämnds verksamhet under planperioden.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har en central och övergripande roll i kommunens organisation. Dess främsta uppdrag är att leda och samordna kommunens verksamhet samt ansvara för den ekonomiska förvaltningen. Kommunstyrelsen bereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige och verkställer de beslut som fattas där. Vidare har kommunstyrelsen ett strategiskt ansvar för kommunens långsiktiga utveckling, vilket inkluderar planering av markanvändning, infrastruktur och näringslivsfrågor. Den representerar även kommunen externt och har en viktig roll i att upprätthålla en god dialog med invånare, företag och andra aktörer. I kommunstyrelsen finns också kultur- och fritidsverksamheten samt kommungemensam verksamhet för kost- och städ organiserad.

Prioriteringar under planperiod

Under 2026 tillförs Kommunstyrelsen 14,4 mnkr i riktade prioriteringar utöver teknisk ram:

- 250 tkr tillförs styrelsen i syfte att utöka kultursamverkan
- 500 tkr tillförs styrelsen i syfte att rikta insatser till brottsförebyggande arbete.
- 500 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera fortsatt arbete med detaljplaner och klimatanpassning genom dagvattenutredningar för hållbar stadsutveckling.
- 300 tkr tillförs styrelsen i syfte att rusta upp kommunens lekparkar för att erbjuda trygga, tillgängliga och inspirerande lekmiljöer
- 2 000 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera drift och underhåll av enskilda vägar för att säkerställa god tillgänglighet, särskilt i kommunens landsbygdsområden.
- 500 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera stöd till trygghetsfrämjande arrangemang för skolungdomar i samband med skolavslutning.
- 800 tkr tillförs styrelsen för att finansiera utökat friskvårdsbidrag för kommunens medarbetare i syfte att främja medarbetares hälsa och förebygga sjukskrivningar.
- 1 000 tkr tillförs styrelsen i syfte att utöka finansiering av underhållskostnader i kommunala fastigheter.
- 600 tkr tillförs styrelsen i syfte att inrätta tjänst för arkivarie i kommunen för att säkerställa en professionell hantering av kommunens dokumentation enligt gällande lagkrav.
- 2 000 tkr tillförs styrelsen i syfte att säkerställa fortsatt finansiering av snöröjning för att garantera säker och tillgänglig infrastruktur under vinterhalvåret.
- 1 700 tkr tillförs styrelsens verksamhet Entré ungdom i syfte att finansiera insats för att erbjuda unga en meningsfull fritid.
- 200 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera start av teknikprojekt för att stärka digitalisering och innovationskraft inom kommunens verksamheter.
- 800 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera utvecklingsprojekt
- 600 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera ytterligare stöd till föreningslivet som bidrar till en aktiv fritid.

- 800 tkr tillförs styrelsen i syfte att finansiera tillgången till fritidslokaler genom att bibehålla öppettiderna för att främja trygghet och aktivitet för alla medborgare.

Socialnämnden

Socialnämndens uppdrag är att ansvara för kommunens insatser inom socialtjänsten. Detta innefattar ett brett spektrum av verksamheter som syftar till att stödja och hjälpa individer och familjer i utsatta situationer. Nämnden ansvarar för barn- och ungdomsvård, stöd till personer med funktionsnedsättning, äldreomsorg, hälso- och sjukvård, individ- och familjeomsorg samt missbruksvård. Socialnämndens arbete präglas av lagstiftning som socialtjänstlagen och syftar till att främja människors självständighet och delaktighet i samhället, samt att säkerställa att de som behöver det får det stöd och den hjälp de har rätt till.

Prioriteringar under planperiod

Under 2026 tillförs Socialnämnden 23,3 mnkr i riktade prioriteringar utöver teknisk ram;

- 200 tkr tillförs socialnämnden i som utökad finansiering av medarbetares arbetsskor
- 380 tkr tillförs socialnämndens verksamhet inom individ och familjeomsorgen som resurstillskott kopplat till ökade behov.
- 300 tkr tillförs socialnämndens verksamhet inom LSS-verksamheten som erbjuder stöd till personer med funktionsnedsättning
- 21 000 tkr tillförs socialnämnden som utökade medel inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård, till följd av ökade demografiska utmaningar.
- 250 tkr tillförs socialnämnden i syfte att finansiera kultursamverkan.

Barn- och utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens huvuduppdrag är att ansvara för kommunens verksamheter inom förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ska säkerställa att alla barn och elever får en likvärdig och kvalitativ utbildning som rustar dem för framtiden. Det innefattar att ansvara för läroplaner, resursfördelning, personalfrågor och kvalitetskontroll inom de olika skolformerna. Utbildningsnämnden har även ett ansvar för att främja en inkluderande lärmiljö och att skapa goda förutsättningar för elevers utveckling och lärande, i enlighet med nationella mål och riktlinjer.

Prioriteringar under planperiod

Under 2026 tillförs Barn- och utbildningsnämnden 9,8 mnkr i riktade prioriteringar utöver teknisk ram:

- 7 000 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämndens verksamhet inom grundskolan för att finansiera för en extra skolenhet utöver vad som täcks enligt statliga utjämnningssystemet.
- 200 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämndens verksamhet i syfte att finansiera resurser till utökade utredningar av misstänkt dyslexi, för tidig upptäckt och rätt stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter.
- 600 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämndens i övergångsstöd för hyreskostnader kopplade till avveckling av förskolelokaler.
- 1 400 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämnden som extra satsning på andelen behöriga förskollärare för att höja kvaliteten i förskolan och skapa bättre förutsättningar för barns lärande.
- 1 800 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämnden i syfte att finansiera särskild verksamhet för barn med omfattande stödbehov inom förskolan för att tillgodose en trygg och inkluderande lärmiljö.
- 250 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämndens som kultursatsning.
- 1 500 tkr tillförs Barn- och utbildningsnämndens för stärka intresse och kompensförsörjning inom naturvetenskap och teknik.

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd (VGS)

VGS ansvarar särskilt för att initiera, bereda, följa upp och vara rådgivande i samhällsbyggnadsfrågor för den kommunala fysiska planeringen, för bostadspolitiken och för mark- och vattenanvändning.

Prioriteringar under planperiod

Under planperioden tillförs Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd (VGS) 200 tkr årligen i särskilda prioriteringar för finansiering av utökade systemkostnader.

Kommunfullmäktige

Under 2026 tillförs Kommunfullmäktige 400 tkr för att finansiera allmänna val 2026.

Koncernbolag

Hofors kommun är hel- och delägare samt har intressen i ett flertal bolag som organiseras både inom och utom kommunens koncern.

Genom Hofors kommunhus AB äger Hofors kommun Hoforshus AB samt Hoåns kraft AB till 100%. Dessa bolag är organ för kommunens verksamhet och underordnade Hofors kommun. Bolagen står i sin verksamhet under kommunstyrelsens uppsikt och har att följa av kommunfullmäktige och av kommunstyrelsen utfärdade direktiv. Bolagens verksamhet regleras genom bolagsordning, ägardirektiv, av fullmäktige utfärdade särskilda direktiv och policys samt i förekommande avtal mellan kommunen och bolagen.

Hofors kommun har utöver helägda bolag också ägarintressen i ett flertal andra bolag. Det gäller särskilt Adven Hofors AB som ägs av kommunen till 40%.

I budget 2026 finns inga medel i ram eller i prioriteringar som riktas direkt till bolag. Det finns heller ingen planerad utdelning från koncernbolag.

Ekonomi

De senaste åren har utgjort en period av betydande ekonomiska utmaningar för den kommunala sektorn i Sverige. Covid-pandemin utgjorde en märkbar negativ inverkan på den ekonomiska aktiviteten och genererade ökade kostnader inom välfärdssektorn. Statliga stödåtgärder bidrog till viss ekonomisk stabilisering för både kommuner och näringsliv.

Under de efterföljande åren präglades ekonomin av en kraftig inflationsökning under 2022 och 2023, vilket resulterade i en försämrad köpkraft för kommunens invånare och en ökad belastning på kommunens budget, samtidigt som de statliga stöden fasades ut. Belastningen har tagit sig uttryck i bred nettokostnadsökning och särskilt markant högre pensionskostnader.

Räntehöjningarna som syftande till att dämpa inflationen, medförde ökade kostnader för kommuners lån och planerade investeringar. Även om Hofors kommun de senaste åren varit relativt lite beroende av lån så står nu kommunen i en omfattande investeringsperiod, investeringar som ska finansieras genom belåning. Det i en ekonomisk omvärld som präglas av högre räntor jämfört med de senaste åren och särskilt högre grad av osäkerhet.

Våren 2025, då budget för 2026 upprättas, karakteriseras av ekonomisk instabilitet, trots de indikationer på en nationell ekonomisk återhämtning som under en tid funnits, särskilt under 2024. Prognoser har länge pekat mot en starkare tillväxt under 2025 efter en period av relativ lågkonjunktur. Den globala ekonomins utveckling och rådande geopolitiska spänningar utgör potentiella riskfaktorer för både kommunal ekonomi som helhet och för Hofors kommun. Den generella demografiska utvecklingen där befolkningen blir allt äldre samtidigt som färre barn föds formar förutsättningarna för kommunens ekonomi. välfärdstjänster behöver riktas om för

att möta förändrade behov samtidigt som finansieringen av tjänsterna kan svikta, inte minst då befolkningen i arbetsför ålder i kommunen minskar.

Sammanfattningsvis befinner sig kommunens ekonomi våren 2025 i ett läge där förväntningar om en nationell ekonomisk förbättring är osäker och ställs mot konstaterade lokala demografiska och strukturella utmaningar samt en fortsatt osäker global ekonomisk omvärld. En fortsatt restriktiv och anpassningsbar ekonomisk förvaltning bedöms som nödvändig för att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi för kommunen.

Demografisk utveckling

De förväntade befolkningsförändringarna i landet de kommande tio åren förväntas få stora effekter. Många kommuner är vana vid att befolkningen ökar, men redan under pandemin märktes en svagare befolkningsutveckling, som många räknade med var tillfällig. Jämfört med den befolkningsframskrivning som SCB gjorde 2023 är befolkningstillväxten i SCB:s senaste prognos mer än halverad de närmaste tio åren. Vid 2023 års slut visade det sig att barnafödandet blev den lägsta sedan den började mätas i Sverige 1749. Det, kombinerat med relativt låg invandring och att Skatteverket rensat i sina register gjorde att 193 av Sveriges kommuner minskade sitt invånarantal 2023.

Antalet barn och unga beräknas minska med 200 000 fram till 2033. Det innebär svagare utveckling av skatteintäkter samt lägre behov av bland annat förskola, skola och barnomsorg. Sammansättningen i demografin förändras då antalet personer över 80 år i stället ökar. Förändringen innebär att resurser inom välfärden i Sverige behöver ställas om från verksamheter riktade mot de yngre till verksamheter riktade mot äldre.

Till grund för budget och plan 2027–2028 har Hofors kommun tagit fram egen befolkningsprognos. Befolkningsprognosen innebär en minskande befolkning med 45 individer årligen. Samtidigt innebär prognosen att sammansättningen förändras, i linje med den för Hofors historiska och tillika utvecklingen i riket. Den förändrade sammansättningen innebär fler relativt äldre och färre barn och unga till följd av särskilt lägre födelsetal.

Prognostiserad befolkning (genomsnitt under året) ligger till grund för tekniska ramar och beräkning för skatteintäkter och redovisas i tabellen nedan.

År	Antal
2026	9 245
2027	9 200
2028	9 155

God ekonomisk hushållning och ekonomiska mål under planperioden

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, på kort och lång sikt. God hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande kostnader och intäkter. Verksamhetens nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för överkonsumtion. En ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Enligt kommunallagen ska kommunerna i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den kommunala verksamheten utifrån respektive kommuns ekonomiska situation. Vidare ska de finansiella målen ange en ambitionsnivå för kommunens finansiella utveckling och ställning.

För Hofors kommun innebär god ekonomisk hushållning en stabil ekonomi för att kunna hantera nedgångar och kriser i samhällsekonomin. Detta innebär bland annat att:

- Det är övertiden balans mellan inkomster och utgifter.
- Den ekonomiska utvecklingen ska analyseras kontinuerligt samt att det vidtas åtgärder, om så krävs, för att åstadkomma en god ekonomi.
- Förmögenheten ska inte förbrukas för att täcka löpande behov och löpande driftskostnader ska inte finansieras med lån.
- Årets resultat ska uppgå till 2% av summa skatteintäkter, generella bidrag och utjämning, detta för att inte "urholka" förmögenheten/ egna kapitalet.

Det kommunövergripande finansiella målet för en god ekonomisk hushållning 2026 består av följande finansiella delmål:

- Årets resultat efter finansnetto ska vara 12 mnkr eller motsvarande 1,6 % av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.
- Verksamhetens nettokostnad som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag, (%) ska inte överstiga 100%.
- En kassalikviditet över 100 %. Kassalikviditet visar kommunens betalningsförmåga på kort sikt. En kassalikviditet över 100 % betyder att kommunen kan betala sina kortsiktiga skulder direkt förutsatt att omsättningstillgångarna kan omsättas.
- Ekonomiska underskott ska återställas så att eget kapital vid planperiodens slut är högre än vid periodens början.
- Soliditeten ska årligen stärkas.

Resultatkrav och återställning

I kommunallagen stadgas en nedre nivå för utvecklingen i en kommun, balanskravet. Balanskravet innebär att kommuner inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Ett nollresultat är inte tillräckligt för att på lång sikt uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott och det ska återställas. Balanskravsutredning ska redovisas i årsredovisningen årligen.

Målet för årets resultat varierar i olika kommuner. Ett riktvärde brukar vara att kommunsektorn som helhet ska ha ett överskott motsvarande 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Hofors kommuns ekonomi beräknas successivt stärkas under planperioden. Under 2026 är planerat resultat 1,6 % av skatter och generella statsbidrag. Under 2027–2028 ökar planerat överskott till cirka 3,2 % årligen, i syfte att återställa negativa resultat och stärka kommunens långsiktiga ekonomi. Under hela planperioden är planerat överskott cirka 2,7% vilket lever upp till långsiktigt mål om god ekonomisk hushållning.

Under planperioden uppgår det planerade resultatet till 62 mnkr. Resultatet över planperioden innebär att de negativa resultat som uppstått under åren 2023 och 2024 återställs och därtill ökar det egna kapitalet i jämförelse med ingående värde 2023.

Utdebitering, skatter och generella statsbidrag

Skattesatsen är beräknad till 22,86 kronor för 2026.

Intäkter från skatteintäkter och generella statsbidrag är baserad på Hofors kommuns befolkningsprognos och SKR:s förutsättningar i modellen skatter och generella statsbidrag i april 2025.

Mkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skatteintäkter	561,5	586,8	612,1
Generella bidrag	184,7	184,4	189,2
Summa	746,1	774,3	801,3

Investeringar och lån

Under åren 2022–2023 har kommunen inte tagit nya lån och klarade beslutade investeringar med egna medel. Låneskuld 2024-12-31 uppgår till ca 192 mnkr. I budget 2026 och plan 2027–2028 beräknas lånen för kommunen öka. Kommunfullmäktige har beslutat om total låneram om 400 mnkr. Lånen ökar till följd av investeringar i särskilt nytt Äldreboende. Projektet omfattar utgifter om 360 mnkr. Utöver investering i äldreboendet finns ny- och reinvesteringar i verksamheten om 30 mnkr årligen. Lån beräknas amorteras i takt med avskrivningar. För att inte försvaga ekonomin framåt bör investeringarna över tid ligga i nivå med avskrivningarna och investeringar ska vara självfinansierade.

Vid beräkning av kapitalkostnader tillämpas kalkylränta om 2,5 procent.

Prisuppräkning och interna förutsättningar

Som grund för uppräknings av tekniska rammar används antaganden från SKR för uppräknings av priser och löner i kombination med eget antagande för personalomkostnader.

Personalomkostnader utgörs i huvudsak av arbetsgivaravgifter och pensionskostnader där pensionskostnader skiljer sig mellan kommuner. Hofors kommun har med utgångspunkt i underlag från KPA gjort en prognos för personalomkostnader för åren 2026–2028. Dessa uppgår till 38,77% 2026, till 38,85% 2027 och 38,96% 2028. Indexering av löner beräknas till 3,5% årligen under planperioden 2026–2028. Med hänsyn till förändringen av personalomkostnader innebär det en beräknat förändrad arbetskraftskostnad om 3,3% 2026 och 3,6% åren 2027–2028.

Generell prisökning för förbrukning beräknas vara 2,5% 2026 och 2,6% åren 2027–2028.

Ovanstående indexering utgör grund för tekniska rammar och ska därmed användas av nämnder och styrelse vid skapande av detaljbudget.

Känslighet

Budgeten bygger på antaganden och prognoser. För att få en bild av känsligheten eller risken i budgeten redovisas här hur en förändring i väsentliga faktorer påverkar utfallet på kostnader och intäkter. Nedanstående punkter visar effekterna av förändringar i de olika planeringsförutsättningarna.

Löneökning med 1 procent ökar kostnaderna med cirka 5,5 miljoner kronor.

Förändring av invånarantalet med 100 personer ökar/minskar skatteintäkterna med cirka 6 miljoner kronor. Inklusiv utjämningsystemet är förändringen 7,8 miljoner kronor.

En förändrad utdebitering med 1 krona påverkar skatteintäkterna med cirka 24 miljoner kronor.

Ekonomiska tabeller

Resultatbudget

	BUDGET 2026	PLAN 2027	PLAN 2028
Verksamhetens intäkter	140 000	140 000	140 000
Verksamhetens kostnader	-841 737	-856 572	-884 587
Avskrivningar	-25 685	-26 705	-26 244
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-727 422	-743 277	-770 830
Skatteintäkter	561 457	586 840	612 127
Generella statsbidrag och utjämning	184 665	187 437	189 203
VERKSAMHETENS RESULTAT	18 700	31 000	30 500
Finansiella intäkter	3 500	3 500	3 500
Finansiella kostnader	-10 200	-9 500	-9 000
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	12 000	25 000	25 000
Extraordinära poster	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	12 000	25 000	25 000

Balansbudget

Balansbudget i mnkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Anläggningstillgångar	590	594	597
<i>varav nyinvestering</i>	103	30	30
Omsättningstillgångar	133	133	133
<i>varav Kassa och bank</i>	50	50	50
Summa tillgångar	724	727	731
Eget kapital	112	137	162
<i>varav årets resultat</i>	12	25	25
Avsättningar	98	97	96
Skulder	515	494	474
<i>varav långfristiga skulder</i>	377	356	336
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	724	727	731

Investeringsutrymme

Kommunfullmäktige fastställer totalt investeringsutrymme för kommunen under planperioden.

Varje nämnd prioriterar och beslutar i detaljfördelning av investeringsutrymme.

Nytt äldreboende beräknas med totalutgift om 360 mnkr under uppförandeperioden. I tabellen nedan redovisas förväntad utgift under 2026, denna är beroende av byggnationens framfart och tillhörande lyftplan. Fördelningen av investeringsmedel under 2025 och 2026 kan därmed ändras vilket innebär att till socialnämnden tilldelat investeringsutrymme för äldreboendet får öka eller minska både 2025 och 2026, men inte överstiga 360 mnkr för projektet som helhet.

Investeringsutrymme i tkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen	26 000	26 000	26 000
Barn- och utbildningsnämnden	2 000	2 000	2 000
Socialnämnden, nytt äldreboende	73 000	0	0
Socialnämnden, övriga investeringar	2 000	2 000	2 000

Finansieringsbudget

Finansieringsbudget, mnkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Löpande verksamhet			
Årets resultat	12	25	25
Av- o nedskrivningar	26	27	26
Avsättning pensioner	-1	-1	-1
Medel från den löpande verksamheten	37	51	50
Investeringar			
Anskaffning, materiella	-103	-30	-30
Kassaflöde från investeringar	-103	-30	-30
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån	43	0	0
Ökning av skulder för finansiell leasing	0	0	0
Amortering av skuld	0	-21	-20
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	43	-21	-20
Kassaflöde	-23	0	0
Likvida medel 1 jan resp år	73	50	50
Likvida medel 31 dec resp år	50	50	50

Driftbudget nämnder och styrelse

Driftbudget nettokostnader 2026, mnkr	Teknisk ram	Prioriteringar	Summa
Kommunfullmäktige	2 345	400	2 745
Kommunstyrelsen	116 556	14 350	130 906
Barn- och utbildningsnämnden	251 004	9 750	260 754
Socialnämnden	282 318	23 330	305 648
Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd	7 049	200	7 249
Överförmyndarnämnd	1 894	0	1 894
Finansförvaltning (inkl. finansiella poster)			24 925
Totalt	661 166	48 030	734 122